

ПОДХОД ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ / АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ГРАНИЦИТЕ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДНИ ТЕЛА

при актуализация на ПУРБ

Определянето на границите на повърхностните водни тела се извършва в пълно съответствие с принципите, заложи в CIS Ръководство No2. Целта на настоящият документ е да представи конкретни насоки за прилагането на тези принципи на национално ниво, с което да се гарантира унифициран подход при определяне и актуализацията на границите на повърхностните водни тела във всички Райони за басейново управление (РБУ) в България.

I. Начално определяне на границите на водните тела

Началното определяне на границите на повърхностни водни тела се извършва **на база основните естествени характеристики** на водните обекти в следните стъпки

1. Определяне на границите на ВТ според категорията на повърхностните води

Водните тела не може да пресичат границите между различните категории повърхностни води („река”, „езеро”, „преходни”, „крайбрежни”).

Границите между категориите води винаги с е явяват и граници на повърхностните водни тела; всяко повърхностно водно тяло с е очертава в границите само на една категория води.

Специфичен случай се явяват **язовирите, построени на река**.

Съгласно указанията на ЕК в документ [WFD RBMP reporting phase issues v11042012. pdf](#), (в. 17 на стр. 16; в. 19 на стр. 17) язовирите, построени на река, са силно модифицирани водни тела (СМВТ) категория „река”, които се характеризират като води от категория „езеро”. По тази причина язовирите, изградени на река, които отговарят на всички други изисквания за определяне на водно тяло от категория „езеро” описани по-надолу в този документ, се определят като отделно водно тяло за стоящи води, независимо че категорията на такова водно тяло е „река”.

2. Определяне на границите на ВТ според типа на повърхностните води

За всяка от категориите повърхностни води се определят типовете съгласно резултатите от изпълнената обществена поръчка *„Определяне на референтни условия и максимален екологичен потенциал за типовете повърхностни води (реки и езера) на територията на Р*

България". Допълнителна промяна на типа и/или на границите между типовете може да се извършва само при наличие на данни и съответната обосновка в резултат на допълнителни проучвания и научни разработки.

Водните тела не може да пресичат границите на типовете повърхностни води. Едно водно тяло може да бъде определено само към един тип повърхностни води.

3. Определяне на водните тела като **значими отделни/дискретни обекти** от повърхностните води

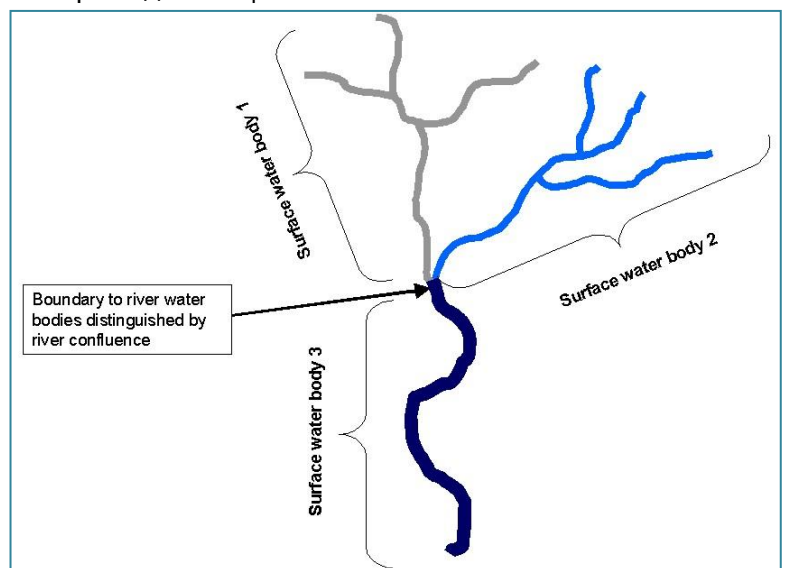
Целта е да се определят отделни участъци от повърхностните води, които се явяват самостоятелни и значими единици от гледна точка на управление на водите. Участъците следва да се определят достатъчно детайлно, така че да осигуряват постигане на целите на Директивата, т. е. да позволяват достатъчно точна оценка на състоянието на водите, дефиниране на конкретни цели и планиране на мерки. От друга страна, следва да се избягва необосновано и ненужно детайлизиране, т. е. трябва да се отчита значимостта на отделните обекти от гледна точка на целите на Директивата

Основа за актуализацията са водните тела, определени в първия ПУРБ. При определяне на телата се спазват следните **принципи**:

3.1. Водни тела категория река

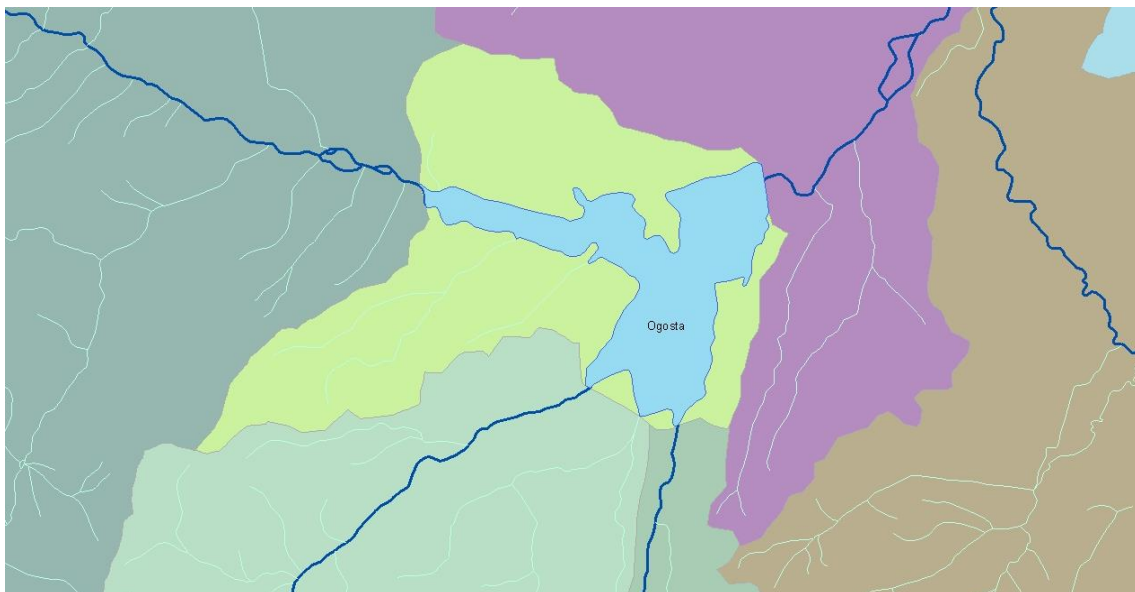
- Като база за очертаване на водните тела се използват ГИС-слоеве с водосборите и с речната мрежа от пространствената информация, използвана в МОСВ - базата данни JICA (точността съответства на М 1:100 000). Информацията се допълва и верифицира с наличната информация от други източници, в т. ч. геореферирани топографски карти 1:25000; хидроложки справочник издание на БАН и др.
- Водни тела се определят върху речни течения (реки) с водосборна площ **>10км²**. На дадено речно течение/река се определят едно или повече водни тела в зависимост от размера на реката и от типа на водите. Основното речно течение формира главния сегмент (линейното представяне) на водното тяло. **Дължината** на водното тяло се определя **от дължината на главния му сегмент /главните сегменти**

- Границата между две съседни водни тела се определя от значими **естествени обекти** - вливане на приток; разделяне/разклонение на речно течение. Телата се определят така, че размерът им да осигурява възможност за ефективното им управление.
- При началното определяне на водните тела всички реки с водосбор $\geq 100\text{km}^2$ се разглеждат самостоятелно, дори и в случаите, когато са от един и същи тип с реките, в които се вливат. На тези реки се определят водни тела съгласно описаното в настоящия документ. В случай че съществуват специфични особености, поради които се налагат изключения, те се обосновават в ПУРБ. *(Изпълнението на това условие осигурява еднаква минимална степен на детайлизация при определяне на водните тела в отделните РБУ, независимо от специфичните им особеност.)*
- Границите на водосборната площ на водните тела се определят на хидроложки принцип, по естествените граници на водосборите. Малките водни течения във водосбора на водното тяло се разглеждат, респ. управляват в контекста на булет 3 от т. 3. 5 от Ръководство 2.
- При определяне на границите на водните тела задължително се съблюдава хидроложката хомогенност и свързаност на телата – всяко водно тяло трябва да бъде самостоятелна хидроложка единица / самостоятелен водосбор, в който всички речни сегменти се вливат в следващото тяло чрез една обща точка.
- Точката, в която приток, определен като самостоятелно водно тяло, се влива в друго речно течение, **задължително** разделя това течение на две самостоятелни водни тела (фиг. 3 от CIS Ръководство No2).

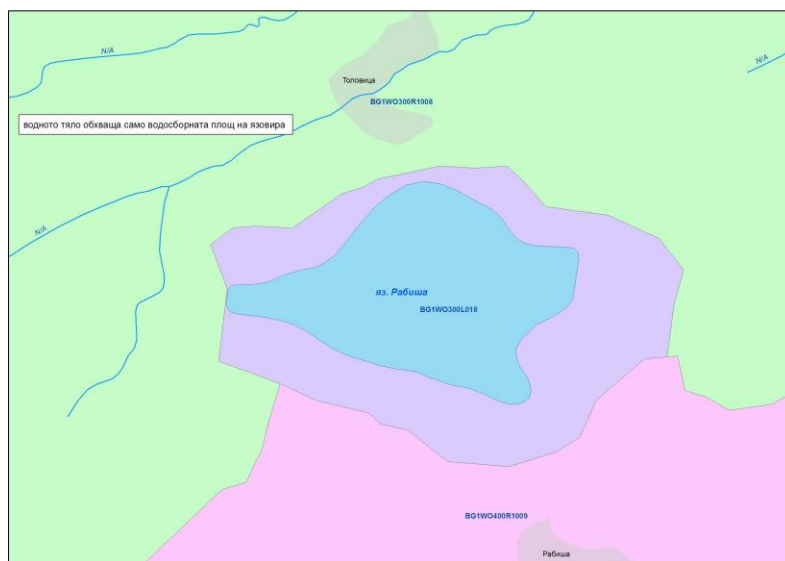

3.2. Водни тела на **стоящи води** - езера и язовири

- База за определяне на водните тела е ГИС-слой с езера от базата данни JICA (точността съответства на М 1:100 000). Информацията се допълва и верифицира с наличната информация от други източници, в т. ч. геореферирани топографски карти 1:25000 и др.
- Водни тела за стоящи води (езерен тип) се определят на всички обекти с площ на водното огледало $\geq 0.5 \text{ км}^2$, в т. ч. :естествени езера; язовири от категория езеро и язовири от категория „река”. За определяне на водната площ,наличната географска информация се проверява и допълва с информация от други източници. Всички язовири от Приложение 1 към ЗВ се определят като самостоятелни ВТ.
- Границите на водните тела от езерен тип (езера, язовири) се определят на хидроложки принцип - по границите на водосбора им, като:
 - За основа се използва ГИС-слоя с водосбори от базата данни JICA. (В случай, че в ГИС-слоя не се съдържа даден водосбор, той се очертава по релефа)

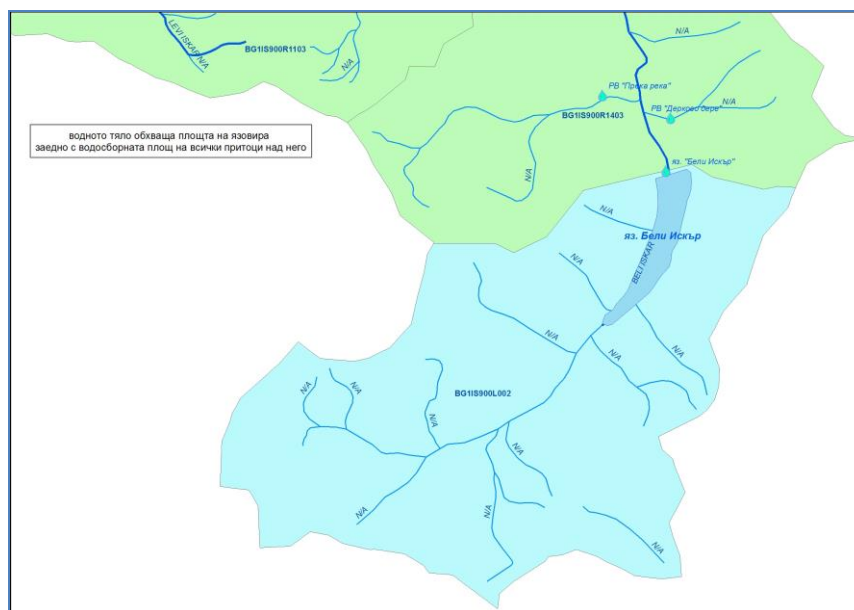

Язовир „Огоста” – СМВТ категория река

Езеро „Рабиша“ – ВТ категория езеро

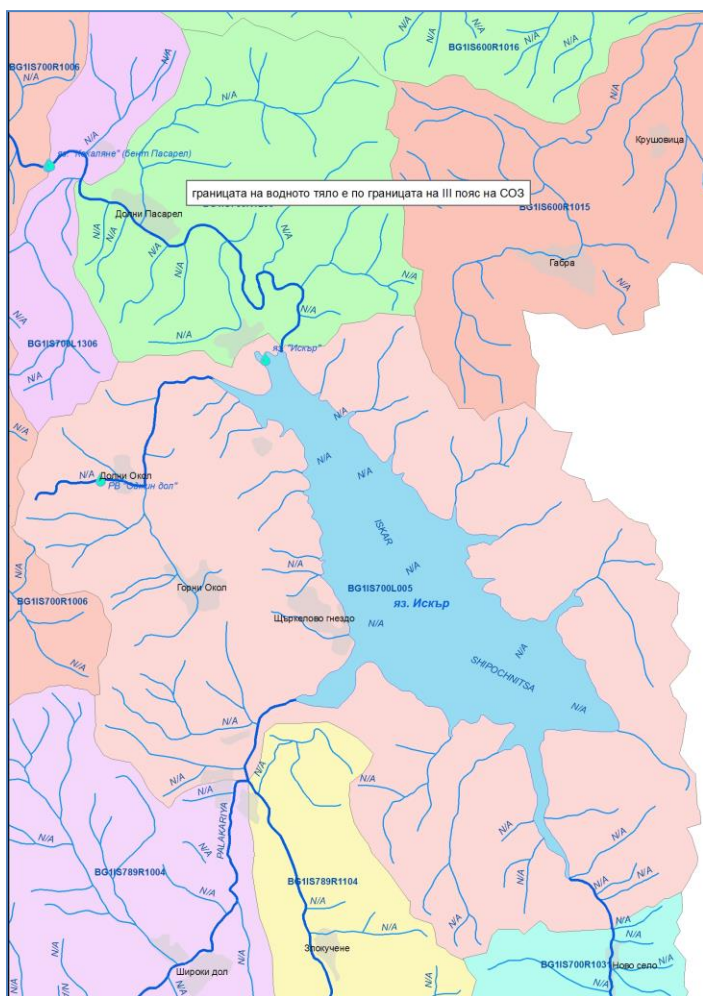
- Водосборът на водно тяло „язовир“ се ограничава до стената на язовира

яз. Бели Искър

(В случая е отчетено, че значим обект от гледна точка на управление на водите е язовирът ; всички притоци към него оказват влияние на състоянието му, но сами по себе си не може да се определят като „значими дискретни елементи от повърхностните води“; притоците попадат в описаното в булет 3 от т.3.5 от Ръководството)

- Допуска се границите на водните тела-язовири, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, да се определят по границата на санитарно-охранителната зона (СОЗ -пояс 3) – когато има определен СОЗ

Язовир Искър

Водосборната площ на ВТ „яз Искър“ е определена по границата на пояс 3 на СОЗ – това е територията, в която се прилагат регламентираните ограничения.

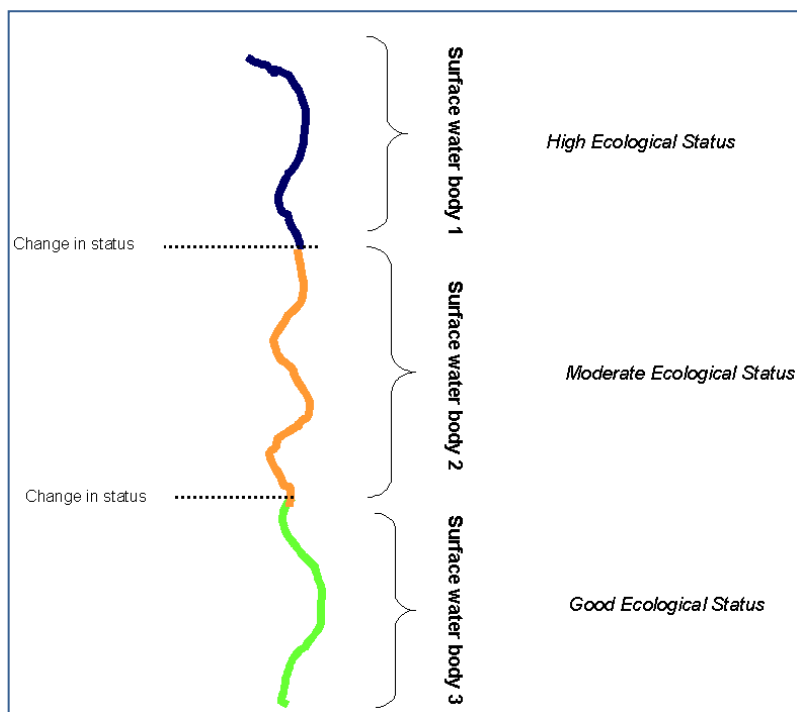
/В случая, с оглед спазване на хидроложкия принцип при определяне на границите на ВТ, е направено малко отклонение от границите на СОЗ – част от СОЗ-а попада в друго водно тяло (оцветеното в жълто; в южната част на картата). В това ВТ ще бъде определена Зона за защита на питейни води в границите на тялото/

II. Допълнително определяне на границите на водните тела

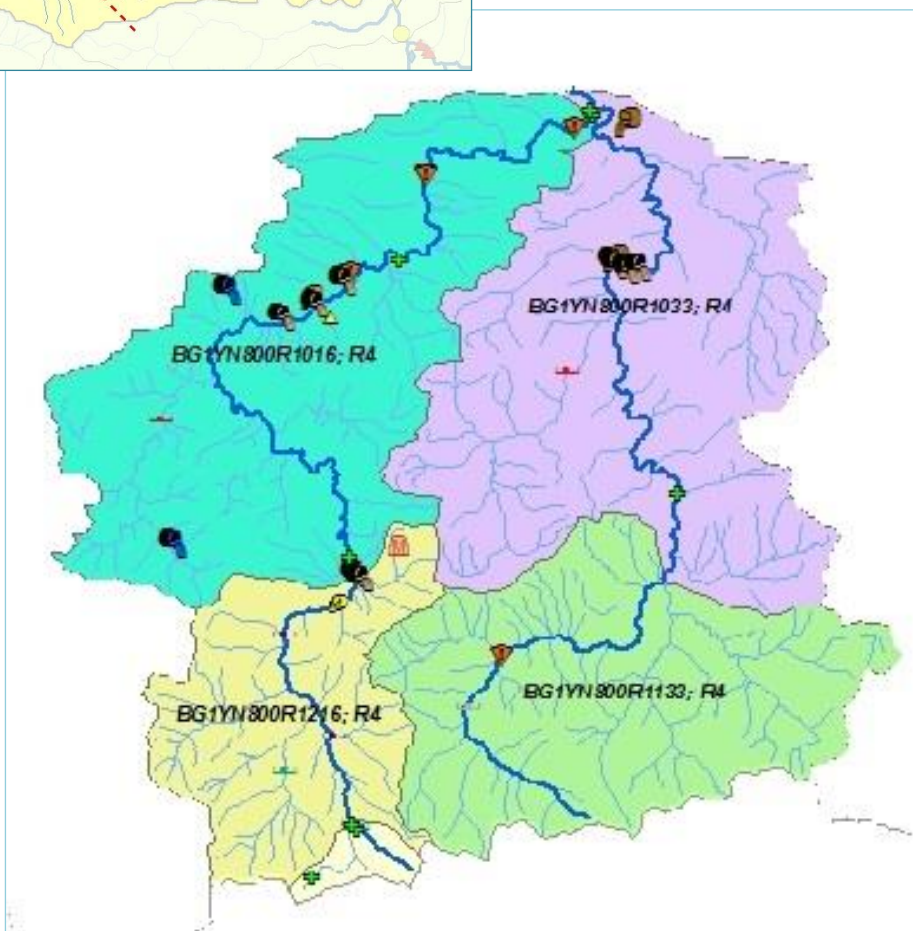
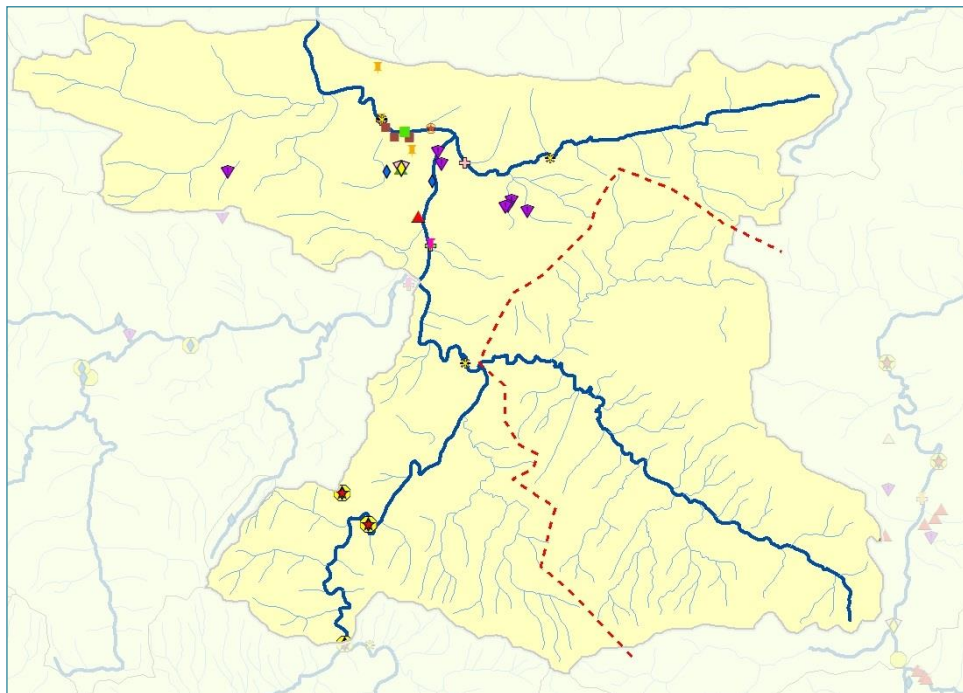
След първоначалното определяне на граници на водните тела на база на естествените характеристики на водите се извършва допълнително разделяне на водните тела с оглед максимално точна оценка на състоянието, правилно определяне на целите на управлението и планиране на мерки за постигането им.

Допълнителното определяне на водните тела се извършва **на база анализа на антропогенния натиск и наличните данни от мониторинга**. Първоначално определените водни тела се преразглеждат, при което отделни участъци може да се отделят като самостоятелни водни тела според:

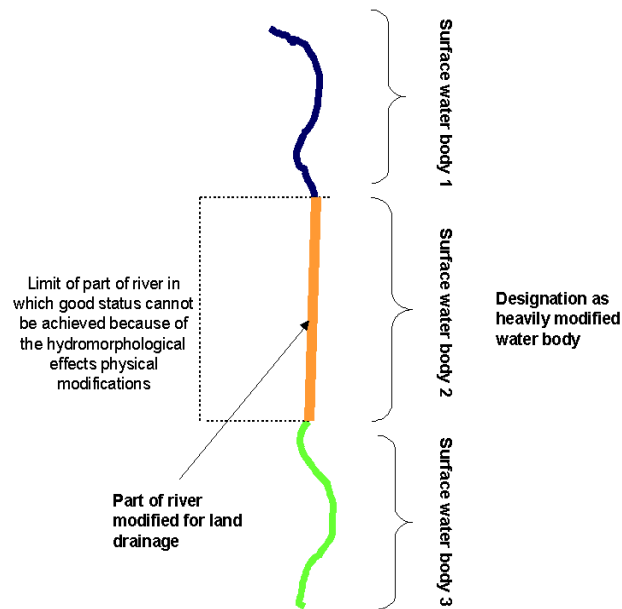
- Разлика в **състоянието** (констатирано въздействие) на база данните от мониторинга. Препоръчително е да се отделят участъците в добро състояние с цел избягване на излишни разходи за прилагане на мерки там, където не се налага

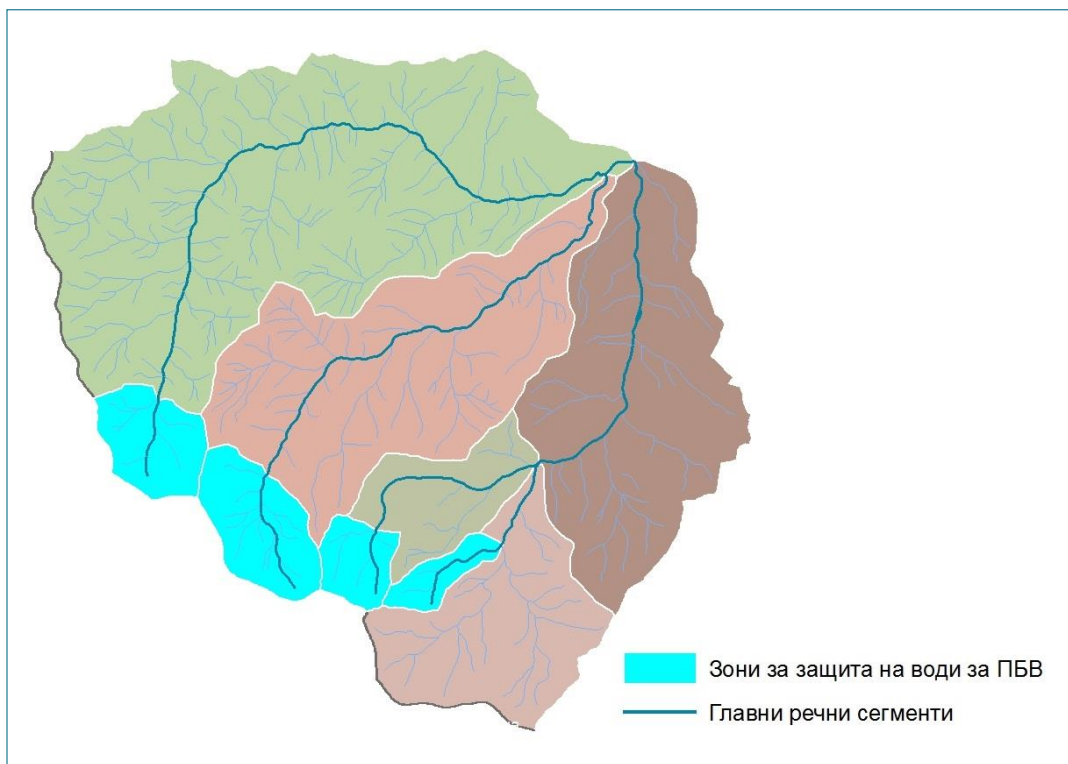
- Наличие на значими източници на **антропогенен натиск** – на база извършения анализ на антропогенния натиск. Препоръчително силно натоварените участъци да се обособят в отделно водно тяло с оглед по-ефективно управление (планиране и прилагане на мерки).

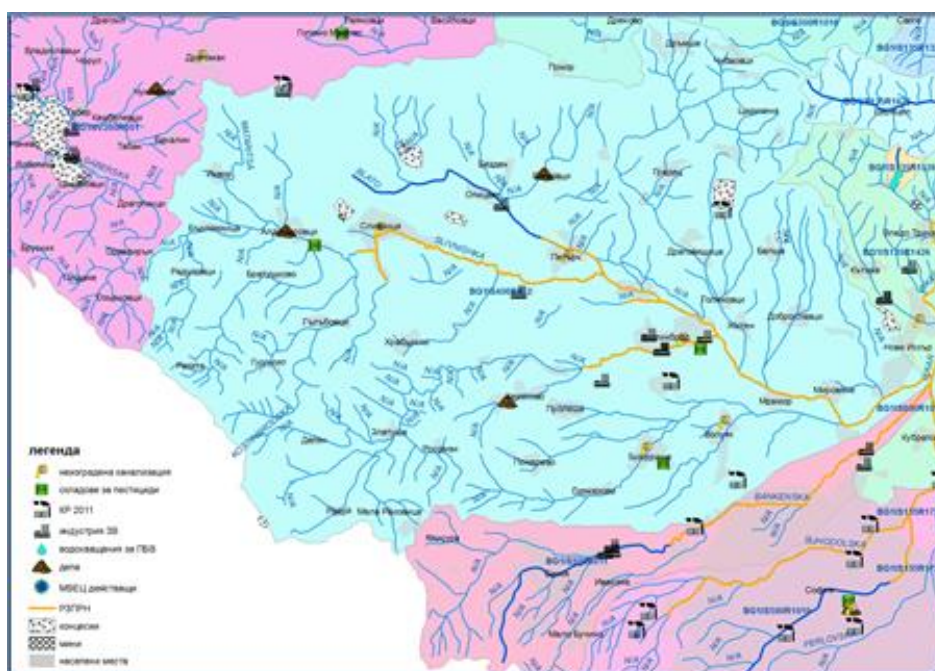
- Наличие на участъци, които могат да бъдат предварително определени като **силно модифицирани водни тела**. За тези участъци се прилагат критерии и тестове съгласно приетия подход за финално определяне на СМВТ. При покриване на критериите, тези участъци се отделят като самостоятелни водни тела.

- Наличие на **зони за защита на водите** - Зоните за защита на повърхностни води, предназначени за питейно водоснабдяване се отделят като самостоятелни водни тела. В случай че поради специфични причини се налагат изключения, те се обосновават в ПУРБ. Препоръчително е да се обособят като отделни водни тела участъците от предварително определените тела, които се припокриват от други зони за защита на водите (Натура 2000; зони за къпане и др.) с оглед възможността за поставяне на специфични цели на управление за тези участъци.

- Други **специфични цели** при управление на водите - Определят се като самостоятелни водни тела или като главни сегменти от водните тела учащите с определени РЗПРН – с оглед съгласуване на ПУРБ и ПУРН

При допълнителното разделяне / допълнително определяне на границите на водните тела се съблюдават основните принципи при определянето на телата, описани в т.І на настоящия документ, в т.ч.:

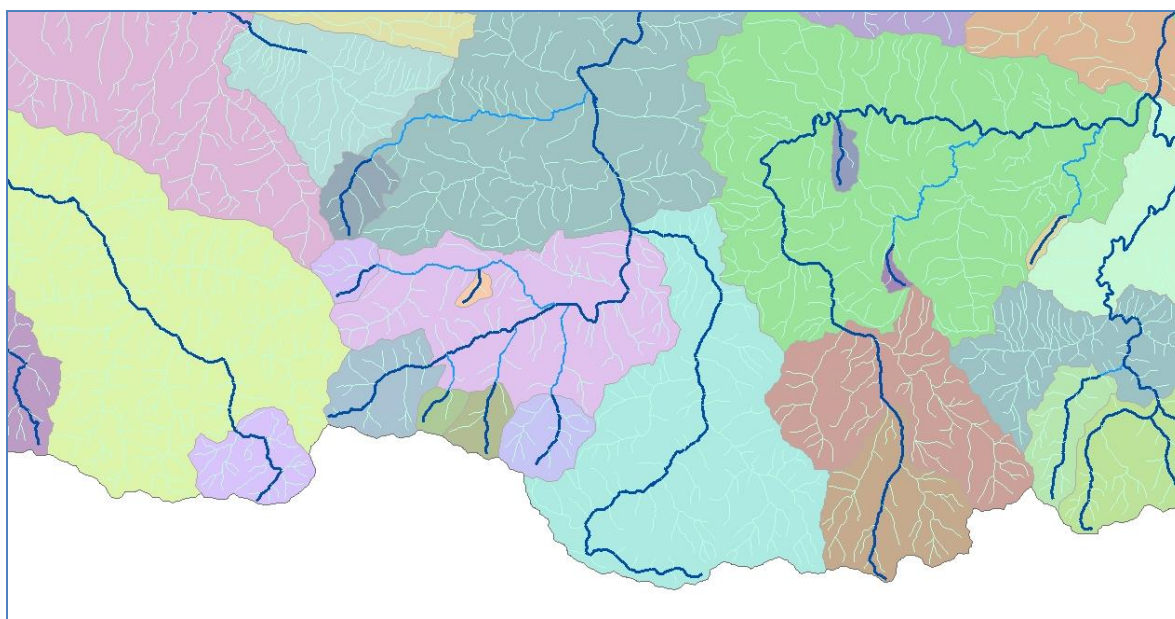
- Границите на новообразуваните тела се определят от значими **естествени обекти** - вливане на приток; разделяне/разклонение на речно течение
- Не се допуска нарушаване на хидроложкия принцип, вкл. хидроложка хомогенност и свързаност на телата (т.І. 3. 1)

III. Малки водни тела

Малките водни обекти, които не са определени като водни тела предвид критериите за значимост, посочени в т. І се разглеждат/управляват като част от водните тела в които попадат (CIS ръководство No2, т.3.5; фиг. 8)

Допуска се да бъдат определени като самостоятелни водни тела малки водни обекти с размер под праговете, посочени в т.І (10км² за категория река; 0. 5 км² за категория езеро), в случаите, когато това се счита за целесъобразно от гледна точка на целите на управление на водите, в т.ч.

- Когато водни обекти са определени като зони за защита на питейно водоснабдяване, те се определят като самостоятелни водни тела, независимо от размера си

- Когато водният обект е определен като друга зона за защита на водите съгл. чл. 119а ал. 1 от ЗВ

- Когато в процеса на планиране е преценено че даденият воден обект е значим от гледна точка на постигане на целите и определянето му като самостоятелно водно тяло е най-ефективния начин за постигане на тези цели.

IV. Поддържане на ГИС-данни и визуализация/картиране на Водните тела

Пространствената информация за водните тела е основа за разработване и прилагане на ПУРБ. Необходимо е тази информация да се поддържа във вид, осигуряващ унифицирана визия на картите за всички райони за басейново управление (РБУ) и позволяващ изготвяне на общи хомогенни карти на национално ниво.

1. Визуализация на водните тела върху карта

- При изготвяне на карти водните тела категория „река” се визуализират като линейни обекти чрез главните си сегменти (основното речно течение на водните тела). При по-детайлни карти може да се визуализират всички сегменти (М 1:100 000). В този случай главните сегмент се визуализират с по-плътна линия
- За осигуряване на непрекъснатост на речната мрежа, в линейния слой на водните тела се визуализират и виртуалните сегменти „находящи се” под площните водни обекти (езера, язовири)
- Водните тела категория „езеро” (вкл. язовирите) се визуализират като площни водни обекти (М 1:100 000)
- Когато е необходимо за целите на управление на водите, се изготвят карти, съдържащи и водосборните площи на водните тела.

2. ГИС данни

С оглед осигуряване на възможност за създаване на еднородни карти на водните тела на национално ниво, е необходимо да се осигури единен формат на поддържане на минимално необходимата информация за всички РБУ.

Поддържат се най-малко следните пространствени данни:

- **Линеен слой с водни тела категория река** – създава се на база слоя с речните сегменти от базата данни JICA със следните минимални задължителни атрибути (за всеки сегмент): код на водно тяло; име на водно тяло; име на река; код на река (*с цел разграничаване на реки с еднакви имена*); тип; главен сегмент (Y/N – *с цел възможност за селектиране/визуализация само на главните сегменти*); виртуален сегмент (Y/N или код съгл.ГИС-ръководството - *за означаване на виртуалните сегменти под площи водни обекти*)
- **Полигонов слой с водни тела категория езеро (вкл. язовирите)** – създава се на база слоя с езера от база данни JICA със следните минимални задължителни атрибути: код на водно тяло; име на водно тяло; име на обект (езеро; язовир);
- **Полигонов слой с водосборни площи на водните тела** - създава се на база слоя с езера от база данни JICA със следните минимални задължителни атрибути: код на водно тяло; код на основно поречие/басейн.

Освен посочените минимални атрибути, всяка Басейнова Дирекция по своя преценка може да поддържа и допълнителни по-подробни пространствени данни за водните тела.

3. Поддържане на „история на обектите”

Съгласно изискванията на CIS Ръководство No 21 (GIS) при изменение на границите на водните тела се променя и кода на водното тяло. При това трябва да се поддържа информация за историята на измененията (за „жизнения цикъл” на обектите). Тази информация служи за осигуряване на връзка с водните тела от първия ПУРБ.

Кодовете на водните тела, които запазват границите си от първия ПУРБ, не се променят. Новообразуваните водни тела се кодират с нов код. Новият код се образува на база кода на старото водното тяло (2009) от което е получено новото водно тяло (чрез разделяне, сливане или комбинирано от двете действия). Кодирането се извършва съгласно принципите, приети с протокол на група Докладване от 11.12.2012г (*Приложение 1 към настоящия документ*).

Информацията за връзката между водните тела от ПУРБ 2009 и актуализираните водни тела за втория ПУРБ се поддържа в табличен вид. В таблицата се представят кодовете на актуализираните водни тела; кодовете на водното тяло/водните тела, от които е образувано

новото тяло; вида на промяната (разделяне, сливане, комбинирано...). (*Заб. Трябва да се съгласува формат*)